

Udskriftsdato: 15. juni 2026 (Gældende)

Ombudsmanden havde ikke grundlag for at kritisere resultatet af Forsvarsministeriets to afgørelser om afslag på aktindsigt i oplysninger om, i hvilket omfang Forsvaret havde ydet assistance til PET i forhold til konkrete opgaver, eller hvordan en sådan assistance nærmere var tilrettelagt, og at ministeriet heller ikke ville af- eller bekræfte, om ministeriet var i besiddelse af dokumenter og oplysninger omfattet af anmodningerne om aktindsigt

Ministerium: Folketingets Ombudsmand

Journalnummer: Sag nr. 17/01418

Ombudsmanden havde ikke grundlag for at kritisere resultatet af Forsvarsministeriets to afgørelser om afslag på aktindsigt i oplysninger om, i hvilket omfang Forsvaret havde ydet assistance til PET i forhold til konkrete opgaver, eller hvordan en sådan assistance nærmere var tilrettelagt, og at ministeriet heller ikke ville af- eller bekræfte, om ministeriet var i besiddelse af dokumenter og oplysninger omfattet af anmodningerne om aktindsigt

Svar til media A, journalist C

20-12-2017

Sag nr. 17/01418

Forsvarsministeriets afgørelser af 16. og 24. marts 2017 om afslag på aktindsigt

Jeg har nu færdigbehandlet sagerne.

Jeg har ikke grundlag for at kritisere resultatet af Forsvarsministeriets afgørelser af 16. og 24. marts 2017 om afslag på aktindsigt.

I det følgende kan du læse nærmere om begrundelsen for resultatet af min undersøgelse. Fra s. 10 er der en gennemgang af sagernes forløb.

Ombudsmandens udtalelse

1. Hvad handler sagerne om?

Du anmodede den 3. marts 2017 Forsvarsministeriet om aktindsigt i ”materiale vedr. aktionen (...) d. [dato]”. Du ønskede indsigt i ”en komplet aktliste i sagen og alle akter om forsvarrets bidrag til aktionen – herunder de direktiver, der blev afstemt i forbindelse med aktionen” og i ”al kommunikation, som ministeriet har haft i sagen med VFK, PET, Rigspolitiet og Justitsministeriet”.

Den 7. marts 2017 anmodede du Forsvarsministeriet om aktindsigt i ”alle akter vedr. den aftale om særlig hjælp, som PET og forsvaret har indgået i 2016 og forlænget ind i 2017”.

Den 16. og 24. marts 2017 gav Forsvarsministeriet dig afslag på dine anmodninger om aktindsigt og henviste til bestemmelsen i offentlighedslovens § 31. Forsvarsministeriet ville hverken af- eller bekræfte, om ministeriet var i besiddelse af dokumenter og oplysninger omfattet af dine anmodninger om aktindsigt, og henviste i den forbindelse til bestemmelsen i forvaltningslovens § 24, stk. 3.

Du har klaget over Forsvarsministeriets afgørelser af 16. og 24. marts 2017.

2. Retsgrundlaget

2.1. Offentlighedslovens § 31

Bestemmelsen i § 31 i offentlighedsloven har følgende ordlyd:

”§ 31. Retten til aktindsigt kan begrænses, i det omfang det er af væsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar.”

I de specielle bemærkninger til § 31 (lovforslag nr. L 144 af 7. februar 2013) er der anført følgende:

”Bestemmelsen viderefører den gældende lovs § 13, stk. 1, nr. 1, idet det dog er præciseret, at retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er af væsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar.

Det er således præciseret, at kravet efter den gældende lovs § 13, stk. 1, nr. 1, om, at der i det enkelte tilfælde efter en konkret vurdering påvises en nærliggende risiko for, at statens sikkerhed m.v. vil lide skade af betydning, ikke finder anvendelse i forhold til oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen.

Det er dog en betingelse for, at retten til aktindsigt kan begrænses, at det er af *væsentlig* betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar. Udtrykket ’væsentlig betydning’, der skal forstås i overensstemmelse med den tavshedspligt, som gælder i forhold til oplysninger, der skal hemmeligholdes for at varetage væsentlige hensyn til statens sikkerhed og rigets forsvar, indebærer, at oplysninger, der er af uvæsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar, ikke vil være omfattet af undtagelsesbestemmelsen.”

I Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer (2014), s. 540, er der anført bl.a. følgende om § 31:

”5. Sammenstillingsrisikoen

Det bemærkes, at man, når det drejer sig om sager og dokumenter, der vedrører statens sikkerhed eller rigets forsvar, må være opmærksom på risikoen for, at personer, der i en given sammenhæng får meddelt oplysninger, som forekommer ’banale’, ved at sammenstille dem med andre oplysninger kan komme i besiddelse af informationer, som kan være af væsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar. Dette *sammenstillingshensyn* kan inddrages ved vurderingen af, om § 31 kan finde anvendelse,

ligesom der af denne grund må tilrådes betydelig forsigtighed, når der skal tages stilling til, om der skal meddeles delvis aktindsigt efter § 34, som også gælder i forhold til dokumenter omfattet af § 31, jf. de specielle bemærkninger til § 31. Forsigtigheden i forhold til at anvende § 34 om delvis aktindsigt må særligt gøre sig gældende, når det drejer sig om oplysninger i et dokument, der falder i kerneområdet for § 31, f.eks. oplysninger om forsvarsinstallationer.”

2.2. PET og forholdet til offentlighedsloven

PET's virksomhed er undtaget fra offentlighedsloven med undtagelse af offentlighedslovens § 13 om notatpligt, jf. § 14, stk. 1, i lov om Politiets Efterretningstjeneste (nu lovbekendtgørelse nr. 231 af 7. marts 2017).

Offentlighedsloven – med undtagelse af § 8 – finder dog anvendelse for PET's sager om administrative forhold.

I forarbejderne til bestemmelsen i § 14, stk. 1, i lov om Politiets Efterretningstjeneste er det anført, at sager om administrative forhold bl.a. omfatter personalesager vedrørende ansatte i PET og sager om PET's budgetter og regnskaber.

Derimod er sager vedrørende operative forhold ikke omfattet. Det gælder f.eks. sager om PET's samarbejde med udenlandske samarbejdspartnere og konkrete operative sager, herunder sager om personbeskyttelse. Jeg henviser til de specielle bemærkninger til § 2, nr. 2, i lov nr. 1624 af 26. december 2013 om ændring af forvaltningsloven, PET-loven og lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (lovforslag nr. L 13 af 2. oktober 2013).

I Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer (2014), s. 538 ff., er der anført bl.a. følgende om PET-loven og offentlighedslovens § 31:

”(...) Herudover kan bestemmelsen anvendes til at undtage oplysninger vedrørende f.eks. PETs konkrete operative sager, der er i eksempelvis Justitsministeriets besiddelse. (...)

6. Særligt om PETs og FEs virksomhed

...

I det omfang materiale vedrørende den del af PETs virksomhed, der efter PET-loven ikke er omfattet af offentlighedsloven – f.eks. oplysninger og dokumenter om en konkret operativ sag – er i en anden myndigheds besiddelse (f.eks. Justitsministeriets departement), vil oplysningerne ikke kunne undtages efter PET-loven, men de pågældende oplysninger vil i almindelighed kunne undtages efter offentlighedslovens § 31. Det samme gælder oplysninger og dokumenter vedrørende FEs virksomhed, som f.eks. er i Forsvarsministeriets besiddelse. (...)

2.3. Hjemmel til at hemmeligholde eksistensen af dokumenter

Bestemmelsen i § 34, nr. 1, i offentlighedsloven har følgende ordlyd:

”§ 34. Hvis de hensyn, der er nævnt i §§ 30-33, kun gør sig gældende for en del af et dokument, skal der meddeles aktindsigt i dokumentets øvrige indhold. Det gælder dog ikke, hvis

1) det vil medføre en prisgivelse af det eller de hensyn, der er nævnt i §§ 30-33,

(...)”

I de specielle bemærkninger til § 34 (lovforslag nr. L 144 af 7. februar 2013) er der anført bl.a. følgende:

”Udgangspunktet gælder ikke tilfælde, hvor det på grund af sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt i sig selv vil afsløre oplysninger omfattet af §§ 30-33, hvis de pågældende oplysninger af objektiv karakter m.v. blev udleveret. Hvis der f.eks. anmodes om aktindsigt i en konkret persons adoptionssag, vil udlevering af selv offentligt tilgængelige oplysninger fra sagen afsløre oplysninger om vedkommende persons private forhold, eftersom det ville bekræfte over for den, der har anmodet om aktindsigt, at der eksisterer en sådan sag.

...

En forvaltningsmyndighed, der efter en konkret vurdering har undtaget et eller flere dokumenter eller dele heraf fra aktindsigt i medfør af lovforslagets §§ 30-33, skal udtrykkeligt underrette den aktindsigtssøgende herom. Dette gælder dog – ligeledes i overensstemmelse med gældende ret – ikke, hvis underretningen i sig selv vil afsløre forhold, som er undtaget fra aktindsigt efter lovforslagets §§ 30-33.

Om bestemmelsens indhold henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 17, pkt. 3.6 (side 656 f.), pkt. 4.3 (side 698 ff.) og 5.8 (side 726 f.). ”

I betænkning nr. 1510/2009 om Offentlighedsloven er der på s. 699 f. – som der er henvist til i bemærkningerne til § 34 – anført bl.a. følgende:

”I de tilfælde, hvor der alene gives delvis aktindsigt, må ansøgeren som udgangspunkt gøres bekendt med, at et eller flere dokumenter er tilbageholdt efter § 13, stk. 1, jf. Vogter, side 258, samt FOB 1971, side 37. Der vil imidlertid kunne forekomme tilfælde, hvor det må anses for påkrævet at hemmeligholde selve eksistensen af dokumentet eller oplysningen, jf. FOB 1998, side 176, der er gengivet under pkt. 4.2.1.2. I denne sag accepterede ombudsmanden, at Politiets Efterretningstjeneste – efter en konkret vurdering – kunne afslå at oplyse, hvorvidt tjenesten overhovedet havde oplysninger om personer, der søgte om egenaccés. ”

Se også Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer (2014), s. 610 f., hvor der er anført bl.a. følgende:

”6. Underretning om tilbageholdelse af dokumenter

En forvaltningsmyndighed, der efter en konkret vurdering har undtaget et eller flere dokumenter eller dele heraf fra aktindsigt i medfør af §§ 30-33, skal som udgangspunkt udtrykkeligt underrette den aktindsigtssøgende herom, jf. de specielle bemærkninger til § 34 og forvaltningslovens § 24, jf. § 22. (...)

...

Udgangspunktet om underretning om tilbageholdelse af dokumenter gælder dog ikke, hvis underretningen herom i sig selv vil afsløre forhold, som er undtaget fra aktindsigt efter §§ 30-33. Der kan således forekomme tilfælde, hvor det – navnlig i lyset af tyngden af de interesser, der gør sig gældende – må anses for påkrævet at hemmeligholde selve eksistensen af et eller flere dokumenter, jf. også forvaltningslovens § 24, stk. 3, samt pkt. 1.1 i indledningskapitlet til kapitel 5.

FOB 1998, side 176

Ombudsmanden accepterede, at Politiets Efterretningstjeneste – efter en konkret vurdering – kunne afslå at oplyse om, hvorvidt tjenesten var i besiddelse af registreringer eller oplysninger i øvrigt om ansøgeren (der havde søgt om egenaces).

FOB 2009-15-1

I forbindelse med afgørelsen af en aktindsigtsanmodning afslog Statsministeriet i det hele at oplyse to journalister, om der i ministeriet fandtes dokumenter om statsministerens mulighed for at komme i betragtning til et topjob i EU eller NATO, dvs. ministeriet hverken be- eller afkræftede, om ministeriet var i besiddelse af dokumenter omfattet af aktindsigtsanmodningen. Ombudsmanden udtalte, at han var enig med Statsministeriet i, at der i helt særlige tilfælde – hvor oplysningen om, hvorvidt der hos en myndighed findes dokumenter om et bestemt emne, vil medføre prisgivelse af interesser som den daværende § 13, stk. 1, jf. stk. 2 (nu § 33, nr. 1-5, jf. § 34) giver hjemmel til at hemmeligholde – kan der være hjemmel til at hemmeligholde selve eksistensen af dokumenter om dette emne. Det gælder dog kun, hvis der er tale om væsentlige offentlige eller private interesser, der gør sig gældende med en særlig tyngde.”

I den sidstnævnte sag – FOB 2009 15-1 – udtalte ombudsmanden bl.a. følgende:

”2. Er der hjemmel til at hemmeligholde eksistensen af dokumenter?

...

Det udgangspunkt der er anført i forarbejderne til offentlighedsloven, er at den der har fremsat begæring om aktindsigt, i almindelighed skal gøres bekendt med at et eller flere dokumenter er tilbageholdt, hvis der gives helt eller delvist afslag på aktindsigt efter reglerne i offentlighedslovens §§ 12 og 13. Dog er det tilføjet at det ikke gælder hvis hemmeligholdelse af selve eksistensen af dokumentet er påkrævet. I sådanne tilfælde vil der typisk være hjemmel til i det hele at afslå anmodningen om aktindsigt. Se Folketingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 227 og 230.

Ombudsmanden har tidligere i en bestemt type af sager anerkendt at selve eksistensen af dokumenter *under særlige omstændigheder og efter en konkret vurdering* kunne hemmeligholdes. Det drejede sig om oplysninger om hvorvidt Politiets Efterretningstjeneste var i besiddelse af registreringer eller oplysninger i øvrigt om ansøgeren. Hemmeligholdelsen skete med henvisning til bestemmelserne i offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 1 og nr. 3, om hensynet til statens sikkerhed og hensynet til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse o.l. og beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning. Ombudsmanden henviste bl.a. til de ovennævnte

forarbejder til offentlighedslovens §§ 12 og 13. Se den sag der er gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 1998, s. 176 ff.

Det må antages at også hensynet til en efterretningstjenestes arbejdsmetoder og vidensniveau kan gøre det nødvendigt helt at hemmeligholde eksistensen af dokumenter om et givet emne, jf. forudsætningsvis Østre Landsrets dom i Ugeskrift for Retsvæsen for 2006, s. 65 ff. Det gælder også selv om oplysningerne i de tilbageholdte dokumenter ikke i sig selv er fortrolige.

Jeg er på den baggrund enig med Statsministeriet i at der i helt særlige tilfælde hvor oplysningen om hvorvidt der hos en myndighed findes dokumenter om et bestemt emne, vil medføre en prisgivelse af interesser som bestemmelsen i § 13, stk. 1, jf. stk. 2, giver hjemmel til at hemmeligholde kan være hjemmel til at hemmeligholde selve eksistensen af dokumenter om dette emne. Jeg er dog også enig i det som ministeriet har anført i de afsluttende bemærkninger i udtalelsen af 2. februar 2009: at der kun kan være hjemmel til noget sådant hvis der er tale om væsentlige offentlige interesser der gør sig gældende med en særlig tyngde. ”

3. Min opfattelse

3.1. Spørgsmålet i dine sager er, om Forsvarsministeriet kunne træffe afgørelser om, *at* ministeriet generelt ikke ville give aktindsigt i oplysninger om, i hvilket omfang der var ydet assistance til PET i forhold til konkrete opgaver, eller hvordan en sådan assistance nærmere var tilrettelagt, og *at* ministeriet i den forbindelse hverken ville af- eller bekræfte, om ministeriet var i besiddelse af dokumenter og oplysninger omfattet af dine anmodninger om aktindsigt, da oplysninger herom ville kunne virke afslørende i forhold til PET's arbejdsmetoder og ressourcer.

I en udtalelse af 19. maj 2017 har Forsvarsministeriet mere generelt beskrevet Forsvarets hjælp til politiet. Ministeriet har bl.a. anført, at politiet, herunder PET, i særlige situationer kan anmode om bistand til opgaveløsningen fra andre myndigheder, herunder Forsvaret. I forhold til Forsvarets hjælp til politiet sondres almindeligvis mellem ”almindelig hjælp” og ”særlig hjælp”.

Særligt i forhold til afgørelserne af 16. og 24. marts 2017 har Forsvarsministeriet anført, at det af hensyn til beskyttelse af væsentlige hensyn til statens sikkerhed eller rigets forsvar er nødvendigt, at der er fortrolighed omkring PET's arbejdsmetoder og ressourcer. Dette gælder i særlig grad i forbindelse med oplysninger om kapacitet, respons, beslutningsproces og øvrige processer i forbindelse med f.eks. antiterrorberedskabet. Såfremt sådanne oplysninger bliver offentligt tilgængelige, vil de kunne lette aktørernes angrebsplanlægning.

Dette beskyttelseshensyn må efter Forsvarsministeriets opfattelse også omfatte selve det forhold, at der er anmodet om særlig hjælp, da dette i sig selv fortæller om kapaciteten på området. Forsvarsministeriet har i den forbindelse henvist til justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 896 af 7. november 2016 fra Folketingets Retsudvalg, hvor det bl.a. er anført, at PET ikke inden for rammerne af et folketingsspørgsmål kan oplyse, hvilke konkrete opgaver der har givet PET anledning til at anmode om assistance fra

Forsvaret, eller hvordan sådan assistance nærmere bliver tilrettelagt, idet sådanne oplysninger kan virke afslørende i forhold til PET's arbejdsmetoder.

Endvidere har Forsvarsministeriet henvist til justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. (...) af [dato] fra Folketingets Retsudvalg, hvor det bl.a. er anført, at Justitsministeriet hverken kan af- eller bekræfte, om personel fra Forsvaret deltog i en politiaktion (...) den [dato].

3.2. Ifølge bestemmelsen i offentlighedslovens § 31 kan retten til aktindsigt begrænses, i det omfang det er af væsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar.

Som nævnt i forarbejderne til bestemmelsen er det ikke et krav, at der i det enkelte tilfælde efter en konkret vurdering påvises en nærliggende risiko for, at statens sikkerhed mv. vil lide skade af betydning, hvis der gives aktindsigt i oplysningerne.

Det er dog en betingelse for, at retten til aktindsigt kan begrænses, at det er af "væsentlig betydning" for statens sikkerhed eller rigets forsvar. Udtrykket "væsentlig betydning" skal ifølge forarbejderne forstås i overensstemmelse med den tavshedspligt, som gælder i forhold til oplysninger, der skal hemmeligholdes for at varetage væsentlige hensyn til statens sikkerhed og rigets forsvar.

I det omfang dokumenter eller oplysninger vedrørende den del af PET's virksomhed, der efter PET-loven ikke er omfattet af offentlighedsloven – f.eks. oplysninger og dokumenter om en konkret operativ sag – er i en anden myndigheds besiddelse, vil oplysningerne ikke kunne undtages efter PET-loven, jf. ovenfor pkt. 2.2. Men de pågældende oplysninger må efter min opfattelse i almindelighed kunne undtages efter offentlighedslovens § 31, jf. Mohammad Ahsan, *Offentlighedsloven med kommentarer* (2014), s. 538 ff. (ovenfor pkt. 2.2).

Som nævnt i forarbejderne til bestemmelsen i offentlighedslovens § 34 skal en forvaltningsmyndighed, der efter en konkret vurdering har undtaget et eller flere dokumenter eller dele heraf fra aktindsigt i medfør af bl.a. § 31, udtrykkeligt underrette den aktindsigtssøgende herom. Dette gælder dog ikke, hvis underretningen i sig selv vil afsløre forhold, som er undtaget fra aktindsigt efter bl.a. § 31. Jeg henviser i forlængelse heraf til den ombudsmandspraksis, der er omtalt ovenfor i pkt. 2.3 (Folketingets Ombudsmands beretning for 1998, s. 176, og Folketingets Ombudsmands beretning for 2009, sag nr. 2009 15-1).

3.3. Jeg har herefter – og på baggrund af det, som Forsvarsministeriet har anført i sagen – ikke grundlag for at kritisere resultatet af Forsvarsministeriets afgørelser af 16. og 24. marts 2017 om afslag på aktindsigt, herunder beslutningen om hverken at ville af- eller bekræfte, om ministeriet var i besiddelse af oplysninger omfattet af dine anmodninger om aktindsigt.

Jeg foretager mig herefter ikke mere i sagerne.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen

Kopi til:

Forsvarsministeriet

Sagsfremstilling

Den 3. marts 2017 sendte du følgende anmodning om aktindsigt til Forsvarsministeriet:

”I henhold til loven om offentlighed i forvaltningen søger jeg hermed indsigt i materiale vedr. aktionen (...) d. [dato].

Jeg er interesseret i en komplet aktliste i sagen og alle akter om forsvarets bidrag til aktionen – herunder de direktiver, der blev afstemt i forbindelse med aktionen. Jeg er også interesseret i al kommunikation, som ministeriet har haft i sagen med VFK, PET, Rigspolitiet og Justitsministeriet.”

Den 7. marts 2017 anmodede du Forsvarsministeriet om aktindsigt i ”alle akter vedr. den aftale om særlig hjælp, som PET og forsvaret har indgået i 2016 og forlænget ind i 2017”.

Den 16. marts 2017 gav Forsvarsministeriet dig afslag på din anmodning af 7. marts 2017 om aktindsigt og anførte bl.a. følgende:

”Forsvarsministeriet har forstået din anmodning således, at den omhandler aktindsigt i alle dokumenter og oplysninger vedrørende en anmodning om særlig hjælp, der nævnes i en (...) artikel af [dato] om samarbejde mellem Forsvaret og PET.

Forsvarsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at ministeriet generelt ikke vil kunne meddele aktindsigt i oplysninger om, i hvilket omfang der er ydet assistance til PET i forhold til konkrete opgaver, eller hvordan en sådan assistance nærmere er tilrettelagt.

Forsvarsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at udlevering af sådanne oplysninger kan virke afslørende i forhold til PET's arbejdsmetoder og ressourcer. Sådanne oplysninger er efter Forsvarsministeriets opfattelse undtaget fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 31, hvorefter retten til aktindsigt begrænses i det omfang, det er af væsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar.

Forsvarsministeriet kan således hverken be- eller afkræfte, om ministeriet er i besiddelse af dokumenter og oplysninger omfattet af din anmodning om aktindsigt, da en oplysning herom ville tilsidesætte hensynet til PET's arbejdsmetoder. Ministeriet kan i den forbindelse henvise til forvaltningslovens § 24, stk. 3, hvoraf følger, at begrundelsen for en afgørelse kan begrænses, i det omfang oplysningerne kan undtages fra aktindsigt. ”

Du klagede den 17. marts 2017 til mig over Forsvarsministeriets afgørelse af 16. marts 2017 og begrundede det bl.a. med, at Forsvaret havde givet dig ”delvist aktindsigt i aftalen om særlig hjælp”.

Jeg bad dig den 23. marts 2017 om at sende mig en kopi af Forsvarets afgørelse om aktindsigt og af de dokumenter, som du havde fået aktindsigt i fra Forsvaret.

Den 24. marts 2017 gav Forsvarsministeriet dig afslag på din anmodning af 3. marts 2017 om aktindsigt og anførte bl.a. følgende:

”Forsvarsministeriet kan, som ligeledes nævnt i ministeriets afgørelse af 16. marts 2017, oplyse, at ministeriet generelt ikke vil kunne meddele aktindsigt i oplysninger om, i hvilket omfang der er ydet assistance til konkrete opgaver af denne karakter, eller hvordan sådan assistance nærmere er blevet tilrettelagt. Ministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at sådanne oplysninger kan virke afslørende i forhold til politiets arbejdsmetoder og ressourcer. Sådanne oplysninger vil derfor efter Forsvarsministeriets opfattelse være undtaget fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 31, hvorefter retten til aktindsigt begrænses i det omfang, det er af væsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar.

Forsvarsministeriet kan således hverken af- eller bekræfte, om Forsvaret har ydet assistance i forbindelse med den konkrete hændelse, eller om ministeriet er i besiddelse af akter omfattet af din anmodning om aktindsigt. Forsvarsministeriet kan i den forbindelse henvise til forvaltningslovens § 24, stk. 3, hvoraf følger, at begrundelsen for en afgørelse kan begrænses, i det omfang oplysningerne kan undtages fra aktindsigt. ”

Den 24. marts 2017 klagede du til mig over Forsvarsministeriets afgørelse af 24. marts 2017.

Som svar på min anmodning af 23. marts 2017 sendte du mig den 29. marts 2017 en kopi af Værnsfælles Forsvarskommandos afgørelse af 9. januar 2017 om aktindsigt og af de dokumenter, herunder dele af dokumenter, der var givet aktindsigt i.

I afgørelsen af 9. januar 2017 tog Værnsfælles Forsvarskommando stilling til en anmodning om aktindsigt i ”alle dokumenter, der vedrører korrespondancen med blandt andet PET om din anmodning om aktindsigt i alle anmodninger om ’særlig støtte’, som politiet har rejst overfor Forsvaret i 2016”. Anmodningen blev delvist imødekommet, men en række oplysninger blev undtaget efter offentlighedslovens § 31. Om sidstnævnte blev anført bl.a. følgende:

”Det er Værnsfælles Forsvarskommandos vurdering, at oplysninger om indholdet af anmodningerne fra PET, og antallet af disse ikke skal udleveres.

Værnsfælles Forsvarskommando lægger i den forbindelse vægt på, at en aktindsigt i oplysningerne vil kunne give indsigt i PET's operative arbejde, herunder i PET's ressourcer. En indsigt vil kunne have betydning ved en eventuel planlægning af et terrorangreb, hvorfor en hemmeligholdelse af oplysningerne er af væsentlig betydning for statens sikkerhed.”

Jeg anmodede den 4. april 2017 Forsvarsministeriet om en udtalelse om de sager, hvor ministeriet havde truffet afgørelser den 16. og 24. marts 2017. Jeg vedlagde bl.a. en kopi af din e-mail af 29. marts 2017 med bilag. Jeg bemærkede over for Forsvarsministeriet, at jeg måtte forstå dig sådan, at det var din opfattelse, at medie A gennem de dokumenter, der var givet aktindsigt i ved Værnsfælles Forsvarskommandos afgørelse af 9. januar 2017, havde fået indsigt i oplysninger, der bekræftede, at der skulle være en aftale om særlig hjælp mellem politiet og Forsvaret.

Jeg bad derfor Forsvarsministeriet om i udtalelsen til mig at forholde sig til, om afgørelsen af 9. januar 2017 og den ved afgørelsen meddelte aktindsigt havde betydning for Forsvarsministeriets afgørelser af 16. og 24. marts 2017.

Den 19. maj 2017 modtog jeg en udtalelse fra Forsvarsministeriet, hvor bl.a. følgende var anført:

”Forsvarsministeriet skal anmode om, at de oplysninger i denne udtalelse, der er markeret med grå baggrundsfarve, behandles fortroligt og således ikke udleveres i forbindelse med en eventuel partshøring. (...) [udeladt efter anmodning fra Forsvarsministeriet]

...

Forsvarets bidrag med særlig hjælp til PET

De to anmodninger om aktindsigt vedrører dokumenter og oplysninger om Forsvarets bistand til PET.

I den forbindelse skal Forsvarsministeriet bemærke, at politiet, herunder PET, i særlige situationer kan anmode om bistand til opgaveløsningen fra andre myndigheder, herunder Forsvaret. I forhold til Forsvarets hjælp til politiet sondres almindeligvis mellem 'almindelig hjælp' og 'særlig hjælp'.

Almindelig hjælp er begrænset til bistand, som ikke påregnes at indebære mulighed for direkte konfrontationer mellem Forsvarets personale og eventuelle lovovertrædere. Hjælpen kan eksempelvis omfatte brug af Forsvarets luftfartøjer i forbindelse med eftersøgning af personer eller hjælp til trafikregulering ved større civile arrangementer. Anmodning om almindelig hjælp fremsættes af politidirektøren ved henvendelse til Forsvaret.

Forsvarets hjælp til politiet kan endvidere have karakter af særlig hjælp. Ved særlig hjælp forstås bistand til politiets myndighedsudøvelse med henblik på opretholdelse af sikkerhed, fred og orden eller forhindring og efterforskning af strafbare forhold, når der kan blive tale om at bistå politiet direkte under

udøvelse af politiets magtbeføjelser, eller når der kan forventes mulighed for konfrontationer, som kan bringe forsvarrets personel i fare.

Forsvarsministeriets vurdering

Forsvarsministeriet har i begrundelserne for afgørelserne af 16. og 24. marts 2017 anført, at det af hensyn til beskyttelse af de væsentlige hensyn til statens sikkerhed eller rigets forsvar, som er nævnt i offentlighedslovens § 31, er nødvendigt, at der er fortrolighed omkring PET's arbejdsmetode og ressourcer. Dette gælder i særlig grad i forbindelse med oplysninger om kapaciteter, respons, beslutningsproces og øvrige processer i forbindelse med f.eks. antiterrorberedskabet. Såfremt sådanne oplysninger bliver offentligt tilgængelige, vil de kunne lette aktørernes angrebsplanlægning.

Forsvarsministeriet kan supplerende herom oplyse, at dette beskyttelseshensyn også anses for at omfatte selve det forhold, at der er anmodet om særlig hjælp, da dette i sig selv fortæller om kapaciteten på området.

Der kan i den forbindelse også henvises til justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 896 af 7. november 2016 fra Folketingets Retsudvalg, hvoraf følgende fremgår:

'PET kan ikke inden for rammerne af et folketingsspørgsmål oplyse, hvilke konkrete opgaver der har givet PET anledning til at anmode om assistance fra forsvaret, eller hvordan sådan assistance nærmere bliver tilrettelagt, idet sådanne oplysninger kan virke afslørende i forhold til PET's arbejdsmetoder.'

Endvidere henvises til justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. (...) af [dato] fra Folketingets Retsudvalg, hvoraf følgende fremgår:

'Justitsministeriet skal indledningsvist oplyse, at ministeriet ikke inden for rammerne af en folketingsbesvarelse kan oplyse, hvilke konkrete opgaver, der har givet PET anledning til at anmode om assistance fra forsvaret, eller hvordan en sådan assistance bliver tilrettelagt, idet sådanne oplysninger kan virke afslørende i forhold til PET's arbejdsmetoder. Justitsministeriet kan derfor hverken be- eller afkræfte, om personel fra forsvaret deltog i politiaktionen (...) den [dato].'

... [udeladt efter anmodning fra Forsvarsministeriet]

Værnsfælles Forsvarskommando har ved afgørelser af 15. december 2016 og 9. januar 2017 meddelt aktindsigt i et antal dokumenter vedrørende særlig hjælp. De pågældende dokumenter indeholder brudstykker af oplysninger om Forsvarets særlige hjælp til politiet, herunder PET, ligesom der af dokumenterne kan udledes andre oplysninger.

(...) [udeladt efter anmodning fra Forsvarsministeriet] Derfor er det fortsat Forsvarsministeriets holdning, at ministeriet hverken ønsker at be- eller afkræfte, om ministeriet er i besiddelse af dokumenter eller oplysninger omfattet af de to aktindsigtsanmodninger fra journalist C.

På den baggrund kan Forsvarsministeriet henholde sig til ministeriets afgørelser af 16. og 24. marts 2017. ”

Jeg sendte dig den 26. maj 2017 en kopi af den udtalelse, som jeg havde modtaget fra Forsvarsministeriet den 19. maj 2017, således at du kunne komme med dine eventuelle bemærkninger. Jeg bemærkede, at jeg efter anmodning fra Forsvarsministeriet havde udeladt visse dele af det indledende afsnit samt dele af afsnittet om Forsvarsministeriets vurdering (ombudsmandslovens § 28).

Den 31. maj 2017 skrev du til mig, at du ikke havde bemærkninger til Forsvarsministeriets udtalelse.

Den 1. juni 2017 skrev jeg til dig, at jeg nu ville behandle sagerne på grundlag af de oplysninger, som jeg havde fået fra dig og Forsvarsministeriet.

Den 27. juli, 29. september og 29. november 2017 skrev jeg til dig, at det desværre endnu ikke havde været muligt at færdigbehandle dine sager.

Jeg har – som det er medie A bekendt – behandlet dine sager sammen med en sag, hvor medie A har klaget over Justitsministeriets delvise afslag på aktindsigt i dokumenter og oplysninger om et eventuelt samarbejde mellem PET og Forsvaret. I sidstnævnte sag modtog jeg supplerende oplysninger fra Justitsministeriet den 3. november 2017.